

Semnal editorial

Ilie Bădescu,

Noologia, cunoașterea ordinii spirituale a lumii; sistem de sociologie noologică,
Editura Valahia, București, 2002, 828 p.

Constituirea sociologiei clasice, operă mai curând de interpretare retrospectivă, s-a realizat în contextul unei percepții acute a crizei în care se afla societatea europeană, mai exact occidentală, a secolului al XIX-lea. Remodelând impulsul gândirii reacționare clasice – pe care o va transforma, pentru mult timp, într-un implicit rar scos la iveală – sociologia conștientizează criza și eșecurile abordărilor iluministe încercând să ofere noi rezolvări „științifice”. Eșecul „iluminațiilor” și implicit punerea în criză a „conglomeratului pozitivist” nu va dezrădăcina însă o prejudecată fundamentală a gândirii „științifice”: cea a explicării societății prin ea însăși, a imanentismului sociologiei.

Chiar constituirea sociologiei ca discurs științific de sine stătător între discursurile concurente ale științelor naturii, psihologiei și umanioarelor s-a realizat printr-o strategie de redefinire a frontierelor acestei noi „formațiuni discursive” și de recentrare pe modele pozitivistice ale științificității ca și criteriu al calității actului cognitiv.

Tradiția școlii germane în științele culturii sau ale spiritului, cu accentul pus asupra categoriei interpretării (*Verstehen*), a sensibilității pronunțate pentru creșterea organică a entităților spiritual-istorice, apariția unei conștiințe istorice profunde și a ideii centrale conform căreia fiecare existență spirituală trebuie studiată în rostul și fundamentarea ei nu ies în întregime din acest proiect. Max Weber va ajunge chiar la formularea unui principiu al transcendenței imanente funcționând în ansamblul social, diferențindu-l astfel de transcendența „propriuzisă”.

Dezagregarea din ce în ce mai rapidă, dar în ritmuri foarte diferențiate pe arii de cunoaștere și chiar pe arii geografice, a conglomeratului neopozitivist, duce la posibilitatea unor reevaluări radicale a perspectivelor fundamentale ale discursului specific științelor sociale.

Întâlnirea dintre sociologie și teologie, ce părea una unidirecțională și asimetrică – sociologia, ca știință, explică teologia, ca practică socială – capătă valențe noi și tulburătoare.

Perspectiva teologică e capabilă să pună în criză chiar identitatea unei sociologii din ce în ce mai atentă la multitudinea discursurilor culturale și la capcanele și aporiile neopozitivismului. Științele sociale trebuie să-și dezvolte nu doar *instrumente* mai rafinate dar și *aptitudini* spirituale pentru a înțelege lumea dezvăluită de teologie. Sociologia, în mod paradoxal, poate veni în lumea teologiei cu o cerință a restaurării. Ea poate să lupte cu tendințele fals modernizatoare de tip *risorgimento* cerând teologiei să își asume discursul „vederii divinității” fără pudibonderii și încercări, de altfel, mereu sortite eșecului, de a se adapta la viziunea neopozitivismelor modernității.

Sociologia, ca știință a modernității, după un lung arc prin dezlegările și dezagregările oferite de teoriile sociologiei comprehensive, ale interacționismului simbolic, teoriilor deconstructiviste ale postmodernității etc., fără a renunța la tradiția sa de cunoaștere, se găsește în poziția în care poate reînnoa tradiția unei cunoașteri spiritualiste și readuce gândirea științifică la rostul ei de „*ancilla theologiae*”.

Tratatul de sociologie noologică al profesorului Bădescu, înscriindu-se în cea mai bună tradiție a sociologiei comprehensive, cristalizează, pentru prima oară în istoria acestei discipline, la acest nivel, din câte știm noi, o revoluție de acest gen. Aici,

în cadrul acestui sistem, pentru prima oară, teoriile, modelele sociologice sunt îmbisericite. Nu e vorba de o violentare a acestora, de o convertire forțată a lor, cum se mai întâmplă prin încercările, interesante dar, inevitabil sectare, ale unor gânditori neoprotestanți. Cu blândețe de porumbel, dar și cu șiretenie de șarpe, sociologia, cu reflexele ei moderniste, orgolioase, deseori obtuze, e introdusă în spațiul teologiei patristice, unde, în mod aproape miraculos, aceasta începe să se vindece, să vadă, să umble, ba uneori chiar pare să se scoale din morți. Rămâne de văzut cum va reacționa comunitatea sociologilor la această trecere a teoriilor lor la creștinismul patristic, dacă le vor urma sau vor rămâne blocați în proiectele unei modernități din ce în ce mai târzii.

Călin Cotoi

Ilie Bădescu

Sincronism european și cultură critică românească (Occidentul, Imperiile și Românii în marea tranziție). Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2003

Apare, iată, la nouă ani de la prima ediție, cunoscuta carte a profesorului Ilie Bădescu, *Sincronism european și cultură critică românească*. Noul subtitlu, *Occidentul, Imperiile și Românii în marea tranziție*, îi vine, cum s-ar spune, ca o mânășă volumului editat de Dacia, și în același timp ca o probă a valabilității lucrării dincolo de momentul '89. Este, dacă nu ne înșelăm, și una dintre mizele acestei ediții, pe care profesorul o deschide cu un studiu introductiv nou: „Chestiunea periferiilor. Conservatorism, liberalism, socialism. M. Eminescu și marxismul: o polemică și nu numai...”. Referitor la raportul dintre ediția 1984 a cărții și cea prezentă, în acest studiu introductiv se precizează: „cartea pe care o edităm astăzi, evident *completată dar nu revizuită*” (p. 19). Iată, deci, testul timpului, lămuritor asupra unei serii de polemici în care volumul a fost implicat la acea vreme.

Este de studiat și capitolul nou introdus în această ediție, *Transilvania între două proiecte*, capitol a cărui necesitate este argumentată de autor prin următoarele cuvinte: „Transilvania este un *eșantion* cât se poate de reprezentativ pentru studiul confruntării dintre *capitalismul nou*, cu tendințele lui spre unificare a piețelor, și *vechiul regim* care avea aici un caracter profund etnocratic, rezemat pe elite străine de elementul etnic românesc și potrivnice acestuia” (p. 160).

Ca ultimă observație, pe coperta a patra tronează un citat din carte concentrând o altă miză importantă și, din păcate, continuu valabilă a volumului. Îl redăm aici: „*la începuturile oricărei epoci de modernizare, se constituie elite care se grăbesc spre îndrumarea maselor și cum voința de îndrumare nu este însoțită de o putere creatoare pe măsură, ele recurg la forme gata fabricate în alte societăți, pe care le vestesc celor „de acasă”, prezentându-le drept forme salvatoare. Elitele care s-au pus în slujba formei imitate pretind pentru ele încadrări misionare, îndreptățirea de a fi socotite vestitoare ale vremurilor noi, elite reformatoare. Acești preținși apostoli ai unui timp care vine se dovedesc a fi doar „glosatorii” unui timp care succede.*”

Darie Cristea

Cornel Constantinescu

Probleme sociologice ale educației. Cercetări în domeniul orientării școlare și profesionale. Pitești, Editura Universității din Pitești, 2003, 318 p.

Inițierea seriei *Sociologie* la Editura Universității din Pitești trebuie salutăată și încurajată de către comunitatea sociologică din România. Această serie debutează cu o lucrare foarte semnificativă, datorată lectorului univ. dr. Cornel Constantinescu, „o personalitate de vocație, un sociolog care de peste treizeci de ani răspunde „prezent” în fața marilor somatăii ale satului și ale școlii